

Webinar droogtebeleid voor lokale besturen

De presentaties staan op [deze pagina](#) en [hier](#) kan je een opname van het webinar terugvinden.

Inhoud

1.	Wetgeving en mogelijkheden hergebruik bemalingswater - Ywan De Jonghe (VMM)	2
1.	Nuttige weblinks.....	2
2.	Infiltratie/retourbemaling	2
3.	Bomen en natuur	3
4.	IJzer/ verontreiniging	4
5.	Stilleggen van werken	7
6.	Hergebruik - rubriek 53.8	7
7.	Hergebruik (praktisch).....	9
8.	Heffingen	11
9.	Omgevingsvergunning.....	12
2.	Wat kunnen gemeenten doen: interactieve kaart alternatieve watervoorzieningen - Kris Huijskens (provincie Antwerpen)	15
3.	Communicatie en sensibilisatie over watergebruik & droogte (Britt Biermans)	19

1. Wetgeving en mogelijkheden hergebruik bemalingswater - Ywan De Jonghe (VMM)

1. Nuttige weblinks

- Bemalingen "[stap voor stap](#)"
- [Wetgeving](#)
- [Contact bij vragen](#)

2. Infiltratie/retourbemaling

- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat retourbemalingen eerder regel worden dan uitzondering? Als de aanvrager van de bemaling (bij bouwkundige werken) aan de vergunningverlener aangeeft dat infiltratie niet mogelijk is, hoe kunnen we als overheid checken of dit klopt? Retour is immers afhankelijk van technische parameters. Sommige zaken kan men vrij snel uitsluiten maar andere zaken, zoals het redoxpotentiaal, dan weer niet.

De haalbaarheid is afhankelijk van verschillende factoren: ruimtegebrek, kostprijs, infiltratiecapaciteit, samenstelling van het grondwater, etc. De kostprijs kan verlaagd worden door bv. installaties voor meerdere projecten te gebruiken of te verwijzen naar bestaande gracht die als infiltratiegracht kan ingericht worden.

De infiltratieproef geeft de haalbaarheid voor het infiltratie-aspect aan. Deze moet dan wel uitgevoerd worden op de locatie waar de infiltratie zal plaats vinden.

Indicaties van de geoxideerde, overgangs- en gereduceerde zone kunnen afgeleid worden bij het boren. Dit kan bij het plaatsen van de bemaling, maar ook bij eventueel vooronderzoek.

- Is infiltratie enkel mogelijk in zandbodems?
Een zandbodem leent zich inderdaad beter voor infiltratie. In leem- en kleibodem is dat minder evident, maar daar zal normaalgezien het opgepompte debiet ook kleiner zijn. Je kan eventueel een infiltratietest laten uitvoeren om te zien wat de mogelijkheden zijn.
- Kan de provincie hier een rol in spelen om, via een soort kenniscentrum, een meer gebiedsgerichte visie uit te werken ter ondersteuning van lokale overheden?

Momenteel is er binnen Provincie Antwerpen niet de capaciteit of kennis om dergelijke ondersteuning aan te bieden. We kunnen enkel verwijzen naar de richtlijnen van VMM.

- 200 m tot oppervlaktewater is technisch haalbaar, maar vaak moet dan over eigendom van een andere eigenaar gegaan worden en grenst er geen beek/gracht aan het perceel van de woning/bedrijf. Kan dat wel?

Een verplichting opleggen om over terrein van derden te gaan, kan niet zonder voorafgaand akkoord. Maar er dient wel gekeken te worden of akkoord mogelijk is en zoniet, of andere toegang haalbaar is.

- Wanneer zijn de kosten voor infiltratie van bemalingswater te hoog? Waar ligt de grens? Wie bepaalt dat?

Afhankelijk van case, hoeveelheid en kostprijs. Een kosten/baten analyse is nodig. Wanneer effecten op natuur of gebouwen moeten gemilderd worden, zal infiltratie bijvoorbeeld meer mogen kosten dan in een omgeving waar er geen negatieve effecten zijn.

3. Bomen en natuur

- Het lijkt logisch om binnen de invloedstraal van de bemaling in droge periodes de aanwezige bomen/vegetaties te bevloeien met (bemalings-)water. Echter met hoeveel m³ moet men bewateren?

Dat is steeds afhankelijk van de situatie: welke soort beplanting, welke soort boom, andere omgevingsfactoren... best gespecialiseerd advies vragen, bv. van een boomdeskundige.

In het Brussels Gewest loopt er een project waar nieuwe bomen voorzien worden van sensoren aangegeven wanneer en hoeveel water moet gegeven worden:
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/05/28/slim-gietsysteem-voor-brusselse-bomen/>

- Is er informatie beschikbaar over hoe we bomen/vegetaties beschermen bij bemaling? (en/of specifiek in droge periodes) (bron)bemalingen.

Deze vraag komt geregeld terug, ook op het [thema-overleg bronbemalingen van maart 2019](#). Onderstaande info is de samenvatting van de info die we hebben uit overleg en loketvragen, met als kanttekening de specifieke problematiek van klasse 3.

In de presentatie van Ywan komen de mogelijkheden aan bod van hoe het netto debiet kan beperkt worden, deze kunnen toegepast worden op een specifieke situatie. De berekeningstool waarvan sprake in de presentatie, kan hier ook een hulpmiddel zijn. De invloedstraal wordt bepaald zodat men kan inschatten of bomen mogelijk invloed ondervinden.

Rondvraag naar goede praktijkvoorbeelden: we weten dat er een aantal gemeenten zijn die een tree-expert (laten) inschakelen en/of een boombeschermingsplan opleggen. Maar we weten niet wat daar de resultaten van zijn. Wat is haalbaar? Zorgt dit voor discussie? Wordt dit correct uitgevoerd en met succes (dat is wellicht niet onmiddellijk zichtbaar)? Antwoorden mogen naar regiowerking@provincie-antwerpen.be verstuurd worden.

Info uit het archief van loketvragen:

- Belangrijke factoren : termijn, periode, debiet, afstand.
- Je kan periode en termijn opleggen, maar dat is bouwtechnisch niet altijd mogelijk qua timing. Bv. voor de aanleg van een zwembad kan dit wel opgelegd worden.
- Een bemalingsstudie moeten worden opgemaakt door de aannemer/studiebureau. Dit moet worden toegevoegd bij vergunningsaanvraag van het rioleringsproject. Hierin worden invloedstralen berekend en de impact op de omgeving moet hierin ook besproken worden.
- Om invloedgebied in te schatten, kan je [de voortoets van ANB](#) gebruiken. Dit is een heel 'worst case' benadering, en zo gemaakt dat je daar makkelijk mee weg kan. Als hieruit blijkt dat er een mogelijke impact is op een SBZ & de winning is groter dan 1.000m³/dag dan is het sowieso een klasse 1 – ingedeelde inrichting volgens rubriek 53.11 (ook als is het als melding ingediend). Er is dan tevens een zgn. 'passende beoordeling' noodzakelijk.
- Nabij habitat en vogelrichtlijn: als je verlaging creëert, advies aan ANB vragen. VMM kan enkel uitspraak doen of berekeningen in de aanvraag correct zijn, niet over de impact op de biodiversiteit. ANB geeft geen advies, als het niet over natuurgebied of bos gaat
- Opvolgen met peilmetingen
- Damwand plaatsen: als je een put 'afdamt', op welke afstand kan je dan nog schade krijgen aan bomen >> dat hangt af van de situatie.
- In Nederland worden vaak strikte voorwaarden opgelegd om bomen in de buurt van een bemaling te beschermen zoals:
 - enkel bemalingen toestaan in de winter als de groei van de bomen stilligt
 - het verplichten van een damwand buiten de kroonprojectie van de bomen
 - [infobrochure](#)
- Stad Turnhout: verplicht om een boomdeskundige (ETT, European Tree Technician) te raadplegen en indien nodig maatregelen te nemen.
- Bonheiden: vraagt standaard om de beoordeling te maken of er grote bomen in de buurt zijn. Bij grotere bemalingen een boombeschermingsplan
- Effect van schade aan grote bomen is vaak pas 2 tot 5 jaar nadien zichtbaar. Op dat moment is het verband met de bemaling nog moeilijk aan te tonen.
- Het zijn vaak burens/ eigenaars van bomen die een bemaling melden, omdat ze zich zorgen maken.

4. IJzer/verontreiniging

- Hoe kunnen we snel weten of het bemalingswater aan goede kwaliteitsnormen voldoet voor bv. beregenen van gazon of het vullen van hemelwaterputten? De waterkwaliteit is meestal niet gekend.

Zie slide 21 voor informatie/ afwegingskader m.b.t. bodemvervuiling

Eens de bemaling actief is, kan een witte emmer gevuld worden met bemalingswater. Wanneer je deze een dag laat staan kan je zien of er ijzerneerslag is. Dit geeft natuurlijk geen info over andere parameters en is ook geen objectieve meting, maar kan indicatie geven.

- Is er een productverantwoordelijkheid als het bemalingswater ter beschikking gesteld wordt aan de omwonenden? Welke kwaliteitsgaranties moeten er aangeboden kunnen worden?

Het moet duidelijk zijn naar de gebruiker dat er geen garantie is naar kwaliteit toe. Een gemeente zal normaal geen toepassingen opleggen waar bepaalde kwaliteitsvereisten aan gekoppeld zijn, tenzij er voldoende zekerheid is dat kwaliteit gegarandeerd is.

Het is niet de bedoeling om daar een controleprogramma aan te gaan koppelen, daarvoor is er leidingwater.

- Is het wel een goed idee om hergebruik voor beregening te promoten als er veel vervuilde gronden in de gemeente aanwezig zijn?

Een goede bemalingsstudie zal de effecten van gekende verontreiniging minstens nagaan.

Als de risicogronden in de gemeente al in kaart gebracht zijn (www.degrotegrondvraag.be), is dat zeker iets om mee te nemen

Als er risico is op verontreiniging, beter voorzichtig zijn en hergebruik niet toestaan.

- Wat is 'in de omgeving van' risicogronden? Werd er een vaste afstand bepaald?

Dat wordt bepaald door de invloedstraal van de bemaling en de mobiliteit van de mogelijke verontreinigende stoffen. Een bemalingsstudie geeft meer info hierover.

- In Antwerpen hebben we last van regionaal verhoogde waarden (met geregeld overschrijdingen van het indelingscriterium gevaarlijke stoffen) voor arseen in het grondwater. Dit betekent dat we dit water moeten lozen op de riolering. Kan de regelgeving niet worden aangepast dat indien enkel regionaal verhoogde concentraties aanwezig zijn in het bemalingswater, retourbemaling/infiltratie/lozing in oppervlaktewater toch mogelijk is?

De milieukwaliteitsnormen voor grondwater houden nu al rekening met natuurlijk voorkomende concentraties. Het is de hoogste waarden van de grondwaterkwaliteitsnorm en het achtergrondniveau die geldt als milieukwaliteitsnorm.

Ook regionaal verhoogde concentraties kunnen schadelijk zijn voor mens, natuur of milieu. Het maakt hierbij niet uit of verontreiniging is ontstaan door mens of dat deze van nature aanwezig is. Om verspreiding van dergelijke verontreiniging te vermijden is hergebruik niet aanbevolen.

- Hoe zit dat met hergebruik, infiltratie of lozing in waterlopen?

Contacteer de beheerder voor advies, vb. [provinciale dienst integraal waterbeleid](#).

- Is het hemelwater en het waswater afkomstig van een afsputplaats voor tractoren en machines voldoende proper om mee te laten infiltreren in de grond via een wadi? Het water gaat eerst door

een KWS-slibvang met coalescentiefilter. De piste behoort tot een veeboerderij en is geen professionele 'carwash'. Het is ook niet de bedoeling dat er zeep of andere reinigingsproducten gebruikt worden.

Als de KWS-slibvang en coalescentiefilter goed gedimensioneerd zijn en voldoende onderhouden worden, zou dit moeten voldoen.

- Hoe kunnen we eenvoudig weten of er ijzer in zit?

Moeilijk, het is zeer variabel. Er is een zeer uitgebreid meetnet in Vlaanderen, maar dat concentreert zich in buitengebied, en minder in stedelijke gebieden. Er zijn wel interpretaties mogelijk vanuit de ondergrond. De samenstelling van het grondwater dat opgepompt wordt varieert ook nog afhankelijk van het verloop van de bemaling. Zie tip om bemalingswater een dag een te laten staan in witte emmer als eerste indicatie.

- Er wordt vaak gezegd om particuliere projecten een container (IBC-container) te plaatsen voor hergebruik, met aftapkraantje.

Deze containers kunnen nuttig zijn als ze op een verhoog worden geplaatst. Op die manier kan er eenvoudig water afgetapt worden in emmer of gieter (zonder noodzaak tot pomp). Het is wel belangrijk om voldoende het water in de container te verversen om algengroei te voorkomen. Als er voldoende debiet is, gaat de voorkeur naar een aftapkraantje op de pompinstallatie zelf (indien technisch te installeren zodat toegang buiten de werf mogelijk is).

- Is ijzerhoudende grond schadelijk bij het infiltreren in naburige beken?

Dat hangt er van af wat de kwaliteitsdoelstelling is voor de waterloop, ijzergehalte dat er van nature in voorkomt.

Als een gemeente bemalingsaanvragen binnenkrijgt met lozing op waterloop, stuur je dit best door naar de [districtsingenieurs van de dienst integraal waterbeleid](#) van de provincie, zodat ze advies kunnen geven.

- Infiltratie is wel mogelijk nadat een ontijzeringsinstallatie werd geplaatst. Is dit betaalbaar?

Dit is afhankelijk van de regio, vervuiling en wat de eindconcentratie moet zijn in functie van de toepassing (infiltratie, hergebruik, ...). Er zijn regio's in Vlaanderen waar er zelfs na ontijzering met een industriële installatie nog ijzer in het water blijft zitten.

Antwoord van Antwerpen: Indien ijzerhoudend water geretourneerd wordt met constant vacuüm is er geen oxidatie en zijn er normaal geen al te grote verstopping van de filter. In Antwerpen is dit mogelijk. Er kan altijd een oxidatie-installatie tussen geplaatst worden, maar dan is het vacuüm weg.

5. Stilleggen van werken

Wanneer een werf voor langere tijd stil wordt gelegd, kan het nodig zijn om ballast te voorzien om zo de bemaling te verminderen of uit te zetten indien mogelijk (slide 12).

- Wat moeten we verstaan onder "langere periodes van stilstand"? Een maand of...

Daar is geen pasklaar antwoord op, dat is maatwerk. De voornaamste vraag die gesteld moet worden is of de veiligheid kan gegarandeerd worden. Je kan niet zomaar een bemaling stilleggen als de bouwput open ligt. Dat moet geëvalueerd worden. Door een juridisch geschil bijvoorbeeld kan een bouwwerf voor lange tijd stil liggen (vb uit Antwerpen: meer dan een jaar).
- Moet de evaluatie steeds gebeuren? Wie is daarvoor verantwoordelijk? Kan dat voor lopende/bestaande werven ook nog gevraagd worden?

Dat maakt deel uit van het goed beheer van de exploitatie.
- Welke vormen van ballast kunnen gebruikt worden in de praktijk?

Zand of bouwstenen zijn een mogelijkheid (bv. materiaal dat later gebruikt wordt voor de bouwwerken), maar dat moet bepaald worden door de stabiliteitsingenieur. Men moet rekening houden met risico op schade, wat er kan aangebracht worden, waar, ect.
- Welke schade brengt bij het vullen van de betonnen bouwkuip met bemalingswater als ballast met zich mee? Ik heb vernomen dat er een roestkleurige ijzerlijn het enige zichtbare is.

Dat lijkt de gemakkelijkste ballast-methode, maar ook dat moet met de nodige kennis ter zake worden uitgevoerd. Er is enerzijds het risico op ijzerafzetting en vocht in de constructie, en als er bijvoorbeeld al elektrische leidingen zijn aangelegd kan het niet. Een expert moet beoordelen of het kan.

6. Hergebruik - rubriek 53.8

- De regelgeving staat nu niet toe dat bemalingswater wordt hergebruikt door vb. de stedelijke dienst groen, zonder dat hiervoor een vergunningsplichtige rubriek 53.8 wordt aangevraagd door de bemaler. Het lozen in RWA gebeurt erg vaak in stedelijk gebied gezien amper mogelijkheid tot infiltratie/retourbemaling. Is er op korte tijd geen wijziging van de wetgeving hierrond voorzien?

De wetgeving rond bemalingen wordt herzien. Het doel is o.a. om duidelijkere randvoorwaarden te scheppen en rekening te houden met de actuele situatie. Vanuit de regiowerking blijven we dit verder opvolgen en zullen we hierover communiceren in onze kanalen.

- Indien deze rubriek 53.8. wel zou aangevraagd worden: wie is dan verantwoordelijk voor de kosten voor de extra uitrusting (debietmeter/buffervat/aftappunt,..)?

De aannemer/exploitant staat in voor de uitrusting.

- Kan hergebruik van bemalingswater in dezelfde rubriek 53.2 opgenomen worden? Kunnen daar in Vlare II de nodige voorwaarden aan gekoppeld worden?

Voor niet-huishoudelijke doeleinden is rubriek 53.8. vereist.

- Eigenlijk wordt rubriek 53.8 nooit aangevraagd. Hoe dient hiermee omgegaan te worden in het kader van vergunningen? Wat als deze maatregel wordt opgelegd als bijzondere voorwaarde in de vergunning? Dient de vergunning hierop dan aangepast te worden?

De aanvrager kan rubriek 53.8. zelf toevoegen, voor zover het openbaar onderzoek daardoor niet in het gedrang komt. Je moet er rekening mee houden dat die rubriek impliceert dat er water wordt afgehaald door bijvoorbeeld bedrijven en dergelijke, dat er daardoor bijvoorbeeld ook extra transport bij komt kijken... Dat zijn dingen die in het openbaar onderzoek moeten kunnen aan bod komen.

- Mogen wij deze rubriek 53.8 zelf toevoegen aan het dossier of moet de aanvrager deze rubriek dan achteraf toevoegen? Of moet er achteraf overleg over gebeuren?

Als vergunningverlenende overheid kan je geen rubriek toevoegen aan een dossier. De aanvrager moet dit zelf doen.

Er zijn een aantal gemeenten die dat doen, maar er bestaat wettelijk geen basis om als vergunningverlenende overheid rubriek toe te voegen.

- Valt het bemalingswater dat gebruikt wordt voor landbouwirrigatie of besproeien van tuinen/plantgoed ook onder rubriek 53.8?

Ja voor landbouwirrigatie. Het besproeien van tuin van particulier kan gezien worden als huishoudelijk gebruik.

- Indien een landbouwer bemalingswater komt ophalen voor irrigatie van z'n velden, wordt dit dan gezien als retourbemaling?

Neen, juridisch gezien valt dat onder 'nuttig gebruik' en dus onder rubriek 53.8.

- Wat met bemalingswater dat gebruikt wordt om hemelwaterputten van woningen te vullen? Valt dat onder huishoudelijk gebruik?

Ja, een regenwaterput is meestal 3 tot 5m³. Los daarvan blijft waterkwaliteit een aandachtspunt: ijzer kan schade veroorzaken, mogelijke verontreiniging...

- Indien rubriek 53.8 niet opgenomen is, dan is enkel huishoudelijk gebruik mogelijk. Kan bij wijze van spreken iedereen in de buurt dan max 500m³ komen halen of is dit dan beperkt tot 500m³ in totaal voor iedereen samen?

Uitgaande van de exploitatie is dat 500m³ in totaal, dus voor iedereen samen.

7. Hergebruik (praktisch)

- Gaat de voorkeur dan naar lozing in een waterloop/oppervlaktewater boven hergebruik?

Neen, hergebruik gaat boven lozen, maar voor infiltratie (slide 5)

- Indien infiltratie van bemalingswater niet mogelijk is, dan kan (een deel van) het bemalingswater ter beschikking gesteld worden voor de buurt, maar hoe verloopt dit in de praktijk? Is dat echt een meerwaarde? Of veel geregeld voor weinig? Wat is de ervaring van gemeenten waar dit al van toepassing is?

Zie presentatie, afwegingskader, slide 19-22: per geval zullen kosten en baten moeten afgewogen worden. Bij voldoende debiet volstaat een aftapkraan met een debietmeter. De kosten voor de aannemer/exploitant om hergebruik mogelijk te maken moeten in verhouding staan tot de milieuwinst. Transport van water is duur en daarom niet altijd de goeie oplossing. Bij voorkeur gaat het dan eerst naar bestaande 'circuits' zoals veegwagens, groendienst...
Veiligheid is ook belangrijk! Er zijn geen garanties i.v.m. kwaliteit van het water (zie verder)

- Zijn potentieel grotere afnemers zoals landbouwers wel geïnteresseerd om bemalingswater te komen halen?

Ja, de voorbije periode heeft aangetoond dat er interesse is als de afstand niet te ver is en wanneer er de kwaliteit gegarandeerd wordt (bv ijzer kan schadelijk zijn voor sommige teelten). Wat extra kan meespelen is of landbouwer zelf een tankwagen heeft of loonwerker moet inschakelen.

Rubriek 53.8 nodig/ heffingen.

- Welke bijzondere voorwaarden kan een gemeente bij een bemaling opleggen om maximaal het opgepompte water nuttig toe te passen? Kan bijvoorbeeld bij kleine bemalingen (klasse 3) waarbij geen infiltratie of retour mogelijk is een aftappunt opgelegd worden? // Kan als bijzondere voorwaarde worden opgelegd dat bij droogte het bemalingswater dient te worden opgevangen in watercontainers waarna

het water wordt afgevoerd om elders te lozen in een infiltratieput of waterloop? // Kan een typetekst ter beschikking gesteld worden i.v.m. voorzien van een buffervoorziening voor particulieren?

Leg liever doelstelling op i.p.v. een bepaald type container. Laat de vrije markt daar spelen zodat er ruimte blijft voor creatieve ideeën.

- Wat kan een doelstelling zijn? Een volume bijvoorbeeld? Of bedoel je iets anders? Buffer wel/niet noodzakelijk?

Een doelstelling kan eenvoudig geformuleerd worden als mogelijkheid tot aftappen van water. Een buffervolume opleggen is niet noodzakelijk en mogelijk niet haalbaar voor kleinere bemalingen.

Dat hangt af van wat je verwacht van afname. Voorbeeld: de groendienst komt langs met een tank van 10m³, die op een bepaalde tijd moet kunnen gevuld worden. Dan kan de initiatiefnemer inschatten of die via rechtstreeks aftappen kan, of een buffer nodig is. Bij voldoende grote debieten vult de tank mogelijk sneller dan op het gewoon leidingwaternetwerk, maar bij kleinere debieten kan er wel een buffer nodig zijn.

De kosten voor de initiatiefnemer moeten in verhouding staan met het voordeel dat je er uit haalt (enorm hoge kost voor burgers die zelf een tankwagen inhuurden in Sint-Amandsberg.

- Hoe kunnen we het ter beschikking stellen van bemalingswater voor hergebruik stimuleren als rubriek 53.8 niet wordt aangevraagd?

Zonder rubriek 53.8. kan dit enkel voor huishoudelijk gebruik

- Hoever kunnen we gaan om hergebruik mogelijk te maken? Vanaf een bepaald debiet en/of bemalingsperiode? Afhankelijk van seizoen? kosten/baten analyse

Dit moet men geval per geval bekijken, zie afweging in presentatie.

- Bij grote bemalingen waarbij vermoeden van verontreiniging is, zouden we verplicht zuivering kunnen opleggen zodat hergebruik mogelijk is. Wat met de kosten van deze zuivering? Hier zouden afspraken over gemaakt moeten worden over wat nog aanvaardbare kosten zijn voor het hergebruik/gewonnen m³.

Waterzuivering wordt opgelegd in kader van te halen doelstellingen van ontvangende water of riool. Een meer doorgedreven zuivering voor hergebruik is vaak niet te verantwoorden, tenzij er ook een groot gebruik gerealiseerd kan worden. Een zuivering aanpassen naar normen voor hergebruik als maar enkele procenten van het bemalingswater kunnen hergebruikt worden is moeilijk op te leggen (disproportioneel).

VVSG Netwerk Openbaar Domein organiseerde in de zomer van 2019 een overleg over het hergebruik van bronbemalingswater. Het verslag kan hieronder gevonden worden.

d19-032 v20190730
hergebruik_bemalings

8. Heffingen

- Kan er in het verslag duidelijkheid worden gebracht over heffingen? Dit houdt veel houdt aannemers momenteel tegen

<https://www.vmm.be/water/heffingen/bronbemalings>

Voor nuttig gebruik is de heffing op grondwaterverontreiniging van toepassing (slide 25). Ook huishoudelijk gebruik wordt strikt genomen forfaitair belast (voor 10 m³ per geregistreerd inwoner op dat adres) via heffing op waterverontreiniging.

- Bij grote werven van >10m³/u moet er een heffing betaald worden aan de rioolbeheerder. Hierop is weinig controle en in deze presentatie wordt dit niet in rekening gebracht met de kostprijs BBT. Indien je deze meerkost meerekent zijn de alternatieven veel interessanter en gaan aannemers daar meer over nadenken.

Bemalings die gekend zijn, worden wel opgevolgd door Aquafin.

- De heffingen bij hergebruik hebben betrekking op lozen van verontreinigd water maar bij gebruik door de groendienst is er dikwijls geen lozing omdat deze gebruikt worden om bloembakken te gieten. Waarom dan een heffing? Kan dat niet gezien worden als een berekening? Het meeste water zal daarvoor gebruikt worden?

In de kostprijs voor leidingwater (dat ook vaak gebruikt wordt voor beregenen van bomen en bloembakken) is deze vergoeding ook inbegrepen).

De wetgeving rond heffingen wordt ook herzien.

- Hoe wordt er praktisch omgegaan met heffingen indien het bemalingswater nuttig gebruikt wordt door omwonenden? Op welke manier dient de registratie van deze debieten te gebeuren? Wie betaalt?

Zie hoger; strikt genomen heffing op verontreiniging.

9. Omgevingsvergunning

- Op welke manier verwerken we omgaan met droogte in omgevingsvergunningen? Welke mogelijkheden zijn er zoal? Goede voorbeelden?

In omgevingsvergunning als bijzondere voorwaarde opleggen dat aannemers het opgepompte water bij droogte opvangen en ter beschikking stellen.

Vb. Nijlen: als gemeente voorhand samenzitten met bouwheer/ontwikkelaar en bespreken of plannen overeenkomen met toolbox/checklist toekomstige ruimtelijke projecten.

- Voor kleine bemalingen (doorsnee eengezinswoning) zou het aangewezen dat deze beschouwd worden als een niet-ingedeelde inrichting, waarbij in hoofdstuk 6 van Vlarem II voorwaarden kunnen worden opgelegd (bv. verbod op lozen riolering, tenzij technisch niet haalbaar, voorwaarden rond hergebruik,...). Op die manier is er een harmonisatie van regelgeving: nu legt elke gemeente een verscheidenheid aan voorwaarden op, wat niet opportuun is. Bovendien zijn er bij de omgevingsaanvraag van de bouw meestal niet voldoende gegevens, zodat vaak de bemaling nadien wordt aangevraagd. Wordt dit overwogen? Immers: de bemaling mag toch enkel uitgevoerd worden door een erkende firma, waarvan verondersteld kan worden dat die codes van goede praktijk volgen?

Cfr. geactualiseerde richtlijn VMM en herziening wetgeving in de toekomst; voorstel tot niet-ingedeeld zijn werd vroeger al voorgelegd, maar niet weerhouden.

- Kunnen bouwheren/aannemers worden gedwongen om af te zien van bronbemaling voor de plaatsing van kelders en te opteren voor duurdere alternatieven?

Als er argumenten voorhanden zijn om de bemaling te weigeren, is dit een optie. Hierbij moet rekening gehouden worden met proportionaliteit. Welke milieuwinst wordt er gehaald en wat is de meerkost voor de exploitant.

- Kan je bij een melding ook zomaar een rubriek toevoegen? Vaak gebeuren die meldingen door gewone burgers, die al redelijk wat moeilijkheden hebben om een melding op een correcte manier te doen op het omgevingsloket.

Zie eerder bij rubriek 53.8.: niet mogelijk door vergunningverlenende overheid, wel voor aanvrager.

- Zal de rekensheet volstaan om als exploitant een vergunningsaanvraag in te dienen? Of is dit eerder een instrument voor de vergunningverlenende overheid?

Het kan door de aanvrager met de nodige kennis ook gebruikt worden, mits aan de randvoorwaarden is voldaan. In de handleiding zal toegelicht worden voor welke projecten dit toepasbaar is.

De tool zal voor iedereen beschikbaar zijn.

- Kan bij extreme droogte een aanvraag voor grondbemaling geweigerd worden?

Dit is afhankelijk van doelstellingen, juridisch aanvechtbaar.

- Een draaiboek met goede voorbeelden zou handig zijn

We hopen dat dit mee kan genomen worden in de herziening van de wetgeving.

- Kan er bv een standaardvergunning beschikbaar gesteld worden voor particulieren die een zwembad willen aanleggen? Deze mensen zijn niet op de hoogte van wetgeving e.d.

Verskillende erkende boorbedrijven staan de exploitanten nu al bij om de aanvraag van de omgevingsvergunning in te dienen.

Opmerkingen i.v.m. problematiek meldingen klasse 3 (algemeen)

- Wij hebben maar een korte tijd om een beslissing te maken bij aanvragen klasse 3. Dus bij aanvraag kunnen wij niet meer zeer veel onderzoeken. Dus code van goede praktijk en duidelijke wetgeving voor de aannemer is essentieel.
- Het probleem blijft dat Vlaanderen deze (meldings)dossiers in de praktijk niet ondersteunt: er is zo goed als geen verplichte dossiersamenstelling en de gemeente moet dit (binnenkort) binnen de 20 dagen na indiening helemaal behandeld hebben --> het is in de praktijk echter onmogelijk om dit op een serieuze manier te kunnen doen zonder de nodige info en op dergelijke korte termijnen.
 - Samenstelling voor R53-bijlage is apart aangegeven wat verplicht is voor louter klasse 3. Indien niet alles is opgenomen, is het dossier onvolledig.
- Door de vereisten voor bemalingen (debieten, alternatieven, verontreinigingen,...) is de procedure van een melding te kort om degelijk studiewerk te verrichten, zowel voor de aannemer als de overheid. Zijn er plannen om dit te herbekijken?
 - Studiewerk moet uitgevoerd zijn voor de melding wordt ingediend. Sectororganisaties werken eraan dit voor alle betrokkenen duidelijk te maken zodat er op tijd gestart wordt met studiewerk en indienen van de omgevingsvergunningsaanvraag.
- Het zou interessant zijn dat vanuit Vlaanderen een regelgeving wordt uitgeschreven waarbij bij het aanleggen van wegen/openbaar domein het verplicht wordt om een soort van RWA transportnetwerk aan te leggen met talrijke bufferbekkens. Dit transportnetwerk voert af op momenten van veel regen en (permanente) bemalingen, maar kan naderhand in de andere richting stromen in gevallen van droogte en zo bv regenwaterputten aanvullen. Bv bij de aanleg van de Oosterweelverbinding gaat er wellicht veel permanente bemalingen gebeuren en gaat dit water geen nuttig hergebruik hebben.
- Wat bij oprichting van een groot appartement met lange bemaling en de huizen in de buurt beginnen barsten te vertonen?

**Provincie
Antwerpen**

Sectorale voorwaarden leggen op dat bij risico op zettingen, de nodige metingen worden uitgevoerd. Vanuit milieuregelgeving kan ingegrepen worden op verleende vergunning of aktenaam (bijsturen of stilleggen van de bemaling) indien niet voldaan wordt aan de voorwaarden of indien er ernstig gevaar is voor mens of milieu.

Schade laten vergoeden is volgens procedure van andere wetgeving.

2. Wat kunnen gemeenten doen: interactieve kaart alternatieve watervoorzieningen - Kris Huijskens (provincie Antwerpen)

- Staat er een prijs op de waterbuffercapaciteit van de grond als ecosysteem? Dit kan eventueel nuttig zijn voor de boetebepaling van het illegaal onttrekken van grondwater (vermogensvoordeel).

Voor de boetebepaling (illegale grondwaterwinningen, overschrijdende debieten) kunnen lokale toezichthouders contact opnemen met de afdeling Handhaving van VMM: jeroen.november@vlaanderen.be

Opgelet, dit kan ook in de andere richting werken en gebruikt worden. Het openbaar domein van veel steden en gemeenten zijn grotendeels verhard. Weet dat we zelf als overheid de buffercapaciteit van de bodem niet ten volle benutten.

Andere [vragen rond ecosysteemdiensten & watersysteemkaarten](#) kunnen gesteld worden aan onze collega Inge: inge.vermeulen@provincieantwerpen.be. Inge komt deze kaarten voor je gemeente toelichten en ontwikkeld een op maat gemaakte kaartenbundel. De kaarten kunnen ook opgevraagd worden bij Jan Staes van Universiteit Antwerpen.

<https://www.uantwerpen.be/nl/onderzoeksgroep/ecoplan/ecoplan-tools/ecoplan-scenario-eva/>

<https://www.uantwerpen.be/nl/personeel/jan-staes/>

- Ik ben erg geïnteresseerd in mogelijkheden voor extra buffering, infiltratie en hergebruik van regenwater of hoge winterdebieten van oppervlaktewater naar irrigatie voor groengebieden toe.

Mogelijkheden rond buffering, infiltratie en hergebruik werden kort aangehaald tijdens de presentatie. Vertrek zeker vanuit een gemeentelijke visie (Hemelwaterplan). Voor meer praktische tips: <https://www.vmm.be/water/bouwen/regenwater>

Inspiratie naar projecten rond groengebieden en ecologisch valleierstel kunnen op [onze website](#) gevonden worden.

Vlario & Aquafin lanceerden deze week de interessante website www.blauwgroenvlaanderen.be *“De website toont een overzicht van de verschillende maatregelen voor infiltratie en buffering van hemelwater op het publieke domein, gekoppeld aan aan de praktijkvoorbeelden. De maatregelen alsook de projecten focussen op volgende aspecten: wateroverlast, droogte, hittestress, verhogen van de biodiversiteit en hergebruik. Zo kunnen alle inrichters van de publieke ruimte alle informatie op 1 website vinden.”*

[Werkboek en onthardingsfora “Vlaanderen breekt uit”](#)

- Zullen de andere provincies ook een droogte- en hemelwatercoördinator aanwerven?

West Vlaanderen stelde onlangs ook een Droogtecoördinator aan. Oost-Vlaanderen is dat ook van plan.

- Wat wordt er bedoeld met captatiepunten van DVW?

Dit zijn de captatiepunten van De Vlaamse Waterweg (bevaarbare waterlopen, nl. kanalen & rivieren). Momenteel is captatie op vaste punten nog toegelaten aangezien er voldoende water in de waterlopen zit. Of er een meldingsplicht of vergunningsaanvraag nodig is, hangt af van verschillende voorwaarden <https://www.vlaamsewaterweg.be/watercaptatie>

- Hebben gemeentelijke ambtenaren van milieudienst/ruimtelijke ordening/technische dienst wel zicht op de waterbalans?

Met de waterbalans doelen we niet op een uitgebreide studie door een studiebureau, maar op de lokale kennis over de eigen gemeente waarover ambtenaren en schepenen beschikken. Zij hebben zicht op wat er leeft in de eigen gemeente.

- Kunnen we het probleem van bronbemaling "minimaliseren" naar burgers toe, aangezien slechts 10% grondwater wordt opgepompt over alle sectoren heen?

Ook bij de provincie krijgen we veel vragen binnen van burgers rond droogte en de bemalingen, aangezien bronbemalingen zo zichtbaar zijn. Ook al gaat het maar om 10% van het grondwater, het is zonde om dit water te lozen en we moeten daar aandacht voor hebben en niet minimaliseren. Elke druppel telt, het is een én-én verhaal.

- Wat met de toenemende vraag om grondwaterputten? Het lijkt geen goede zaak als iedereen naar hartenlust begint op te pompen uit waterlagen die nu al laag staan. Hoe gaan we hier als vergunningverlener mee om?

De vergunningverlener voor grondwaterputten is de gemeente, VMM adviseert. Als de extra infiltratie effectief verwezenlijkt wordt, dan kan onze buffer de toenemende vraag aan. Als de bodem meer water bevat, kan in de zomer dit buffervat gebruikt worden. Op voorwaarde dat de balans behouden blijft en er geen structurele daling van het grondwater optreedt.

- Bij vergunningen merk ik dat veel architecten nog niet goed weten hoe ze dit hemelwaterverhaal moeten aanpakken (correctie dimensionering hemelwaterput, infiltratievoorziening, voldoen aan GHV,...). Hoe kan die doelgroep geïnformeerd worden?

We hebben nog geen initiatief naar die doelgroep voorzien vanuit de provincie. Zullen we in de CIW werkgroepen bekijken van waaruit dit best wordt getrokken.

- Zijn er voorbeelden waar het behoud van open ruimte voor waterwinning, als overstromingsgebied etc. een aantoonbare economische waarde heeft en als argument kan gebruikt worden om verkavelingen of ontwikkeling te vermijden?

Open ruimte, voorzien van natuur en waterbuffering, levert ecosystemendiensten. Deze ecosystemendiensten kan je gaan valoriseren, er een bedrag op kleven. Je zou bijvoorbeeld 2 scenario's kunnen berekenen: een open ruimte met natuurwaarden en een scenario met verkaveling. Dienst milieu en

Natuur van Provincie Antwerpen ontwikkelde hiervoor een tool: Zie vragen rond ecosysteemdiensten; inge.vermeulen@provincieantwerpen.be

- Iemand een idee in wat voor grootteorde de kosten liggen voor zo een hemelwaterplan te laten opmaken?

De kostprijs hangt sterk af van de grootte van de gemeente, maar ook de kwaliteit van het plan. Een grachteninventarisatie voorafgaand aan het plan verbetert de kwaliteit, maar ook de kostprijs.

Om toch een idee te geven; kostprijs [hemelwaterplan Tessenderlo](#) (2017) was ongeveer 27.000 euro

Hemelwaterplannen, verordeningen en andere praktijkvoorbeelden

Het is nuttig een hemelwaterplan op te laten maken zodat je voor jouw gemeente de potentiële infiltratiegebieden kan nakijken. Wanneer de grond geen infiltratie toelaat, moet er ingezet worden op buffering & hemelwaterputten.

In de provincie Antwerpen is over het algemeen een goede infiltratie mogelijk, behalve enkele poldergebieden.

- In het kader van het herwerken van onze verouderde gemeentelijke verordening hemelwater zijn wij op zoek naar goede voorbeelden van andere gemeenten. Wie hanteert dergelijke verordening? Ook goede voorbeelden inzake het beperken van verharding en/of de stimulans voor de aanleg van groendaken zijn welkom // Zijn er gemeenten met een eigen strenger reglement, naast de Vlaamse hemelwaterverordening? // Wij proberen sinds kort in grote projecten of verkavelingen wadi's te verplichten...is hier een gemeentelijk draagvlak voor? // Wij willen huiseigenaars verplichten hun hemelwater op eigen terrein vast te houden ipv een overstort aan te sluiten op de riolering. Verordeningen, retributiereglementen, voorbeelden uit het buitenland, juridisch advies of gewoon constructief meedenken. Alle input is welkom! Op te leggen bij verbouwingen: nog geen werkende methode, zoeken naar voorbeelden met RO diensten. Burgers mee inkrijgen?
 - De gemeente Kasterlee eist bijvoorbeeld dat al het hemelwater op eigen terrein blijft. Een overloop naar de waterloop of riolering is hier bijgevolg niet toegestaan. (Er zijn uitzonderingen waar dit niet mogelijk is).
 - Ook provincie Antwerpen is soms strenger dan GSV (zie beleidskader: [https://www.provincieantwerpen.be/content/dam/provant/dlm/DIW/advies-bij-werken/Provinciaal beleidskader wateradvisering v1.pdf](https://www.provincieantwerpen.be/content/dam/provant/dlm/DIW/advies-bij-werken/Provinciaal%20beleidskader%20wateradvisering%20v1.pdf))
 - Gemeenten leggen voorwaarden op bij vergunningen voor nieuwbouw of nieuwbouw. Voor bestaande woningen is het moeilijker en zijn gemeenten op zoek naar een goed werkend wettelijk kader. Voorbeelden kunnen gedeeld worden via regiowerking@provincieantwerpen.be
 - Vb. Advies Berlaar maar geen verplichting

- Vb. Mortsel: verplichte aansluiting van overloop van hemelwaterput op buffer- en infiltratievoorziening.
- Vb. Brecht: ecopremie voor aanleg vrijwillige plaatsing van hemelwaterrecuperatie- en infiltratie

Oproep

Droogte- en hemelwatercoördinator Kris Huijskens heeft nog volgende vragen voor jullie:

- Gemeenten zijn op zoek naar tools, voorbeelden, standaardprocedures, om de infiltratie op privé-terrein te verwezenlijken (stimuleren aan de hand van een advies, verplichten in bouwcode etc.). Hierbij de oproep om alle goede voorbeelden of ideeën door te mailen naar regiowerking@provincieantwerpen.be zodat we van daaruit reeds een eerste aanzet voor eventuele verdere ondersteuning.
- Zijn er bepaalde aspecten nog niet aan bod zijn gekomen, waarvan gemeenten wel verwacht hadden dat een Droogte-en Hemelwatercoördinator van de Provincie zich mee zou bezig houden? Laat dit gerust weten via een mail naar Kris.Huijskens@provincieantwerpen.be . De invulling van de functie staat nog niet 100% vast en zal zich komend jaar nog vormen. We kunnen niets beloven, maar indien er een duidelijk behoefte komt vanuit gemeenten en steden, kan dit mogelijk wel worden toegevoegd aan het takenpakket.

3. Communicatie en sensibilisatie over watergebruik & droogte (Britt Biermans)

- Ter bewustmaking van de bevolking lijkt het interessant om een samenaankoop regentonnen op te zetten voor woningen met kleine tuintjes. Zijn er al gemeenten of anderen hiermee bezig? Kan ervaring gedeeld worden?

In Antwerpen is er een burgerinitiatief gestart voor de aankoop van een regentonnen: <https://www.commonslabantwerpen.org/activiteiten/2020/6/24/groepsaankoop-regentonnen-2020-van-26-juni-tem-31-juli-2020>

We vinden dit een leuk idee. Met de bedenking dat de regenton, als ze vol is, best overloopt in de tuin/wadi, en niet in de de riool.

- Ik ben vooral geïnteresseerd in hoe de afspraken rond droogte naar buiten brengen, hoe we mensen kunnen motiveren om water te besparen, hoe er gebruik kan gemaakt worden van restwater (bv bij bemalingen) en hoe de gemeente daarin een sturende/overtuigende/informerende rol kan spelen.

VMM staat in voor communicatie naar burger, zie presentaties

Gemeente/stad heeft een voorbeeldfunctie en kan dit ook zichtbaar uitdragen (cfr voorbeeld tankwagens stad Antwerpen in presentatie Kris Huijskens)

[Ecosysteemdiensten](#) inzetten om te informeren en te sensibiliseren

Graag nodigen we de Kempense gemeenten uit voor de allereerste Kempen2030 academie op 7 september 2020 van 9u30 tot 12u -optioneel tot 12u30- bij IOK (Antwerpseweg 1, 2440 Geel). De eerste academie gaat over klimaatadaptatie en de opmaak van hemelwaterplannen. Met de andere intercommunales wordt er momenteel bekeken of de organisatie van een gelijkaardige workshop mogelijk is.